

BİRKAÇ EDEBİ FISILTI

YAZILAR, HATIRALAR, MÜLAKATLAR

KENAN HULUSİ KORAY

Hazırlayan
Tahsin Yıldırım

otukennesriyat

YAYIN NU: 2128
EDEBÎ ESERLER: 1072

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-744-8

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Kitap Editörü: Abdullah Ezik

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İstanbul - 2024

Kenan Hulûsi Koray: (1906-1943) İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde okudu. Servet-i Fünun'da çıkan hikâyeleriyle tanındı. 1934'te *Vakit* gazetesinde yazmaya başladı ve kısa bir süre sonra da gazetenin yazıişleri müdürü oldu. Adapazarı'nda askerliğini yaparken tifüsten vefat etti. Yaşarken yayımladığı beş hikâye kitabına ilâveten, *Osmanoflar* adında bir romanı da vardır.

İÇİNDEKİLER

Sunuş	11
Kenan Hulusi Koray'a Dair	13
Evliliği	15
Askerliği ve Vefatı	16
Kişiliği	18
Kenan Hulusi İhtifalı	19
Edebî Şahsiyeti	21
Yazıları	25
Eserleri	27
Sonuç	28

YAZILAR

Gençler Arasında Münakaşa: Muammer Lütfi Bey'e Zaruri Bir cevap	31
Kırmızı ve Siyah	34
Akşam Gazetesinde Anket Faciası	36
Bir Cevap	39
Edebiyat Birliği'nde	40
Münakaşalar	41
Mehmet Emin Bey	42
Gene Münakaşalara Dair	43
Tevfik Fikret 19 Ağustos Münasebetiyle	44
Bize Bir Edebiyat Bürosu Lâzım	48
Darülbeydi'de "İş Adanı" ve "Maya"	51
Meşum Bir Müdafanın Kitabı Çıktı Ali Canip Bey'in Antolojisi	54
Bir Köy Evinde Yazılmış Notlar	56
Kısa Cümle Modası Geçmiştir	60
Ölüme Set Çekiniz	62
İkimiz	64
Yaşamak Ölümler İçin Değildir	65
Klasik Mısraların Muzafferiyeti	69
"Düsturnamei Enveri"	70
Dar Kapı	73
Aktör ve Müellif	75
De Profundis	77
Çemberleyn'in Hatıraları ve 43 Şiir	80
Resim Sergisinde Ne Var Ne Yok Şeri! Yeni Bir Ressam	84
Kağnı ve Yarasa	88
Kadim Edebiyatı Arayan Bir Şair Hakkında Düşünceler	89
Göz Terbiyesi	93
Haftanın Akisleri	96
Taht ve Cennet	97
Pencere Altındaki Tabanca	98
Edebiyatımızın Bugünkü Meseleleri	100
Bir Fıkra ve Hayal Perdesi	101

Robert Prencisi Kim Öldürdü?.....	102
Hayattan Hakiki Hikâyeler: Adını Bilmeyen Adam	103
Gelinlerini Beğenmeyen Bir Edebiyat Kaynanası -Refik Halit'e Cevap-	105
Klişe Tabirlere ve Cinayetlere Dair	109
Aşk Yüzünden Cinayet	109
Bir Çift Pabuç	110
"O Kadın"	111
Yalancı Afroditler	111
Bir Teklif.....	112
İkinci Bir Teklif.....	112
Sığınak İhtiyacı.....	113
Erzast Kaside!.....	113
Kıştan Şikâyet Edenlere	114
Köy Kahveleri	114
Necip Fazıl'ın Sakalı	114
Oturdular, Konuştular, Kalktılar.....	115
Felek'in Keşfettiği Hakikat.....	116
Perde Altında Neler Hazırlanıyor?	116
Asrî Kehanet Örneği	116
Sarf Yerine Niçin Gramer?	117
Ethem İzzet'in Sakladığı Bakla	118
Bir Nokta, Üç Fikir.....	118
Tercümede Kronolojik Esas Şart Olmalı.....	120
Bir Görüş Farkı	121
Herkes Kendi Yerinde	122
On Damla Suda Fırtına	123
Gece	123
Bu Dil Başka Birinin Dili	125
Tasfiyeciler "Sokak"ta.....	126
Fin Harbi'nden Kalma Bir Bahis.....	127
Heyelân Hastalığı.....	128
Kulaktan Tenkit	128
Şehirlerin Dilleri	129
Etem İzzet'in Yeni Romanı	130
Radyoda Kurbağa Sesleri	130
Ortamekteplerin Birinci Sınıf Tarihi	131
Eski Kelimeler	132
Hamit'in Son Mısraları	132
Lé Tan Gazetesinin Bir İşareti	133
Bir Nükte	134
Kral Hakon'la Alman Sefirinin Mülakatı	135
Böyle Olur Bizde de Konser Dedğin.....	136
1939 Harbi'nin Menşeleri	137
Fransız Edibi Dühamel Geliyor.....	139
Yanlış Kullanılan Bir Kelime	139
Açık Konuşma	140

Kafa Tamircisi İsmail Hakkı.....	140
Şark ve Garp Müziği Meselesinde Öğrenmek İstedığımız Bir Nokta	140
Edebi Birkaç Fısıltı.....	143
Yahya Kemal'in Yeni Manzumeleri	144
Yanlış Bir Nokta-i Nazar	144
Dilimizin Belası.....	145
Kitap Sevenler Kurumu'nun Yeni Faaliyetinden Beklediklerimiz	147
Halit Ziya Hakkında Bir Not	148
Orhan Seyfi'ye Bir Fiske	149
Radyo İmdat İstiyor	149
Tasviriefkâr'ın Bedeli.....	150
Hakikat mi Masal mı?.....	150
On Kuruşa Bozuk Türkçe	151
Hitler'e Bir Seyahat Tavsiye Edilseydi.....	152
Bir İdealistin Hayatını Çizen Broşür Hakkında	154

HATIRALAR

Portre	159
Öptükten Sonra.....	161
Portakallar İçinde Bir Tahayül.....	162
Ölüme Dair Satırlar	164
Beyaz Güller	165
Kadın Kokusu.....	168
Tabaklar ve Çocukluğum	171
Ağustos Böcekleri	173
Çocukluğuma Dair	175
Özlediğim İstirahat	178
Mevsimler ve İtiyatlarımız	180
Dayımın Evi	183
Uyku	187
İstirahat.....	189
Gıcırtılı İskarpinlerin Bir Faydası Var ki... ..	190
Bir Hudut Oyunu	193
910 Modeli.....	196
Zorla Hastalık	199

İSTANBUL YAZILARI

Beyazıt'ta Çınar Altı.....	207
Kavaklardan Karadeniz	210
Beykoz'da Mehtap.....	212
Şeceri Vakvak.....	215
Şehzadebaşı'nda Bir Çaycı Dükkânı	217
Cevahir Bedestanı	219
Gülhane Parkı'ndaki Görülenler ve Dinlenenler	222
Bahar ve Kurbağalar	226
Garip Bir İntikam	228

Halk Hamamlardan Kaçıyor.....	228
Bitten Nasıl Kurtulmalı?	229
Başka Bir Usul	229
Seyyar Çalgıcılar	229
Tahta Perdeli Caddeler Şehri	230
İstanbul Saatleri.....	231
Bir Şehrin İsmi.....	232
Yeşil İstanbul.....	232
Eğlenmek İsteyen Halk İçin At Hazır	233

MÜLAKATLAR

Edebiyatımız Hakkında Ahmet Hâşim Bey Ne Diyor?.....	237
Edebiyatımız Hakkında Hüseyin Rahmi Bey Ne Diyor?	241
Edebiyatımız Hakkında Halit Ziya Bey Ne Diyor?.....	247
Cenap Şahabettin Bey'le Konuştuklarım	257
Nizamettin Nazif'in Sözleri I	265
Nizamettin Nazif'in Sözleri II Halit Fahri'yi Demin Sokakta Gördüm!.....	269
Roman ve Romancılık	270
Orijinal Tek Bir Eser	272
Nizamettin Nazif Söylüyor III.....	274
Nurullah Ataç	277
Nizamettin Nazif Söylüyor IV.....	277
Ercüment Ekrem, Ali Naci, Toplu İğne.....	278
Hem Sanatkâr Hem VaziiKANUN.....	279
Aka Gündüz'e Gelince.....	280
Hüseyin Rahmi	280
Faruk Nafiz, Behçet Kemal	281
Mizah Edebiyatı	282
Nizamettin Nazif'in Fikirleri.....	282
Kemalettin Şükrü	283
Vâ-Nû - Nizamettin Nazif ve Hergün.....	283
Ahmet Rasim'den Sonra İki Kişi.....	284
Karikatür Sergisinde Bir Saat Mişonaçi Sergide.....	286
Ya Hitler Nerede?	287
Karikatür Sergisinde Ressam Münif Fehim'le Mülakat	290

KENAN HULUSİ İÇİN

Ölen ve Kalan.....	295
Kenan Hulusi	297
Kenan Hulusi'nin Sanatı	298
Kenan Hulusi ve Ölüm	300
Kenan Hulusi'ye Dair.....	301
Seni Hep Bekleyeceğim...Kenan.....	303
Onun Ölümüne Ağlıyoruz.....	304
Hulusi	305

Sunuş

Kenan Hulusi Koray (1906-1943); kültür ve edebiyat hayatına önemli eserler kazandırmış, Cumhuriyet'e eserleriyle hizmet etmiş, edebiyatımızda ve hayatında hak ettiği yeri bulamamış değerli isimlerden birisidir. Genç yaşta vefat etmesine rağmen, roman, hikâye, mensur şiir, deneme ve mülakat gibi türlerde birçok eser vermiş velut bir kalemdir. Son yıllarda gerek telif süresinin dolması gerekse tekrar keşfedilmesinden dolayı eserleri yeniden yayımlanmaya başlayan Koray; küçük hikâye tarzını benimsemiştir.

Kenan Hulusi'nin süreli yayınlarda yayınlanan ilk eseri *Servet-fünûn* dergisinin 22 Eylül 1927 tarihli sayısındaki "Rübab-ı Şikeste" başlıklı hikâyesidir. 1938'de *Vakit*'ta tefrika edilen ve yakın zamanda neşredilen *Osmanoflar* adında bir romanı dışında iki yüze yakın küçük hikâyesi vardır. Dahil olduğu Yedi Meşale grubunun kurmaca metin yazma anlamında yegâne nâsiri olarak değerlendirilebilecek Kenan Hulusi Koray'ın kaleme aldığı korku temalı hikâyeler, Türk edebiyatının ilk örneklerinden olmasına rağmen hakkıyla tanınmamış ve tanıtılmamıştır.

Kültür ve edebiyat tarihimizin doğru yazılabilmesi için bu sahada eser veren kişilerin süreli yayınlarda kalmış yazılarının ve söyleşilerinin tespiti ile külliyatının noksansız yayımlanması gerekmektedir. Bu amaca hizmet etmesi düşüncesiyle Kenan Hulusi Koray'a ait yazıları, mülakatları derleyerek ona yakışır bir eseri ortaya çıkarmak gayreti içinde olunmuştur. Kenan Hulusi Koray'ın süreli yayınların sararmış sayfaları arasında kalan yazılarını iki kapak arasına getirip derli toplu okura sunma çabası ile yaptığımız süreli yayın taraması ile mümkün mertebe noksansız bir eser ortaya çıkarmaya çalışılmıştır. Bize göre çok önemli olan bu derleme için geniş bir kaynak taraması yapılmıştır. Bu eser uzun bir çalışma sonucu derlenmesine rağmen onun metinlerinin tamamını kapsadığı iddiasında değildir. Gözden kaçmış olabilecek yazılar bulunduğu takdirde sonraki basıklara eklenecektir. Kitapta yer alan yazıların tasnifinde onun edebî seyrini daha görebilmek için kronolojik bir sıra takip edilmiştir.

Eserde kelimelerin yazımında günümüz imlasına, yabancı keli-

Kenan Hulusi Koray'a Dair

Türk edebiyatında kısa hikâyeciliğin önemli isimlerinden biri olarak görülen Kenan Hulusi Koray,¹ İstanbul'da Çarşamba semtinde 27 Mayıs 1322 /9 Haziran 1906'da dünyaya gelmiştir.² Kaynaklar onun doğum tarihi için 27 Mayıs 1906, 9 Haziran 1906,³ 1908,⁴ 9 Haziran 1909⁵ olarak farklı tarihleri yazmıştır. Doğum tarihine dair bu karışıklığın sebebi eski takvim ile yeni takvim arasındaki 13 günlük farktan ve net tarihi verecek kaynakların olmamasındandır. Babası tüccar Ömer Faruk Efendi Bulgaristan'ın Karnabad kazasında Macarogulları olarak tanınan bir sülâledendi. Annesi Gülsüm Hanım ise şöhretli dersiamlardan Mehmet Fevzi Efendi'nin kızıdır.⁶

1914'te evlerinin bulunduğu Fatih'in Çarşamba semtindeki Çarşamba İbtidaisi'nde okula başlayan Kenan Hulusi 1919'da mezun olunca Mercan İdâdîsi'ne devam etmiş buranın Mekteb-i Rüşdî kısmını 1922 yılında bitirmiştir.⁷ 1923-1924 öğretim yılında Beyazıt'taki Fuat Paşa Konağı'na taşınarak "İstanbul Erkek Lisesi" adını alan İstanbul Sultanîsi'ne 1922 yılında giren Kenan Hulusi bu

¹ Kenan Hulusi önce "Işık" daha sonra "Koray" soyadını almıştır. [Mehmet Behçet Yazar, *Edebiyatçılar Âlemi, Edebiyatımızın Unutulan Sımaları*, Haz.: Mustafa Everdi, 21. Yüzyıl Yayınları, Ankara, 1999, s. 323.]

² Kenan Hulusi [Koray], *Bir Yudum Su, Hikâyeler*, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1944, s. 3.

³ Erkan Aydın, *Yedi Meşaleciler*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Mezuniyet Tezi, tez no: 4538, İstanbul, 1965'ten nakleden Hamide Aliyazıcıoğlu, *Kenan Hulûsi Koray'ın Edebi Kişiliği ve Hikâyelerinin İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007, s. 5.

⁴ Kenan Hulusi, *Varlık*, 1 Temmuz 1949, S. 348, s. 2.

⁵ Kenan Hulusi Koray, *Beşer Dakikalık Hikâyeler*, Haz.: M. Kayahan Özgül, Ötügen Neşriyat, İstanbul, 2023, s. 9.

⁶ Erkan Aydın, *Yedi Meşaleciler*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Mezuniyet Tezi, tez no: 4538, İstanbul, 1965'ten nakleden Hamide Aliyazıcıoğlu, *Kenan Hulûsi Koray'ın Edebi Kişiliği ve Hikâyelerinin İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007, s. 5.

⁷ Fatma Sezer, *Kenan Hulusi Koray'ın Muhit Dergisindeki Nesir Yazıları*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2012, s. 16.

YAZILAR

Gençler Arasında Münakaşa: Muammer Lütfi Bey'e Zaruri Bir cevap

Muammer Lütfi Bey'e

“Yedi Meşale'nin¹ Kısa Bir Tarihçesi²” gibi garip bir serlevha altında *Servetifünûn*'un³ geçen haftaki nüshasında neşrettiğiniz yazıyı hayret ve hayretimize inzımam⁴ eden bir tesir ve teessüfle⁵ okuduk. Teessüfle okuduk çünkü aramızda mevcut farz ettiğimiz arkadaşlığı ihlal edecek bir cevaba bizi mecbur ettiniz.

Hücum sizin tarafınızdandı, neticesine tahammül etmek icap eder.

Evvela şunu söyleyelim ki “Cevdet Kudret”⁶ imzasıyla *Servetifünûn*'da çıkan tavzih⁷ hepimizin muvaffakiyetiyle⁸ neşredilmiştir.⁹

¹ *Yedi Meşale*: On beş günde bir çıkan ve 1 Temmuz - 15 Ekim 1928 tarihleri arasında toplam sekiz sayı yayımlanan dergi. Derginin sahibi ve mesul müdürü Yusuf Ziya'dır (Ortaç). Dergi esas itibarıyla 1928'de neşrettikleri ortak kitaba ve meydana getirdikleri edebî gruba Yedi Meşale adını vermiş olan Sabri Esat (Siyavuşgil), Yaşar Nabi (Nayır), Muammer Lütfi (Bahşi), Vasfi Mahir (Kocatürk), Ziya Osman (Saba), Cevdet Kudret (Solok) ve Kenan Hulûsî'nin (Koray) edebî faaliyetlerini devam ettirmek niyetiyle çıkarılmıştır.

² Muammer Lütfi [Bahşi], “Yedi Meşale'nin Kısa Bir Tarihçesi”, *Servetifünûn*, 2 Ağustos 1928, S. 1668-194, s. 180-181.

³ *Servetifünûn*: 1891-1944 yılları arasında yayımlanan sanat ve edebiyat dergisidir.

⁴ İnzımam: Eklenme, katılma.

⁵ Teessüf: Esef bildirme, üzülmeye.

⁶ Cevdet Kudret Solok (1907-1992): Yedi Meşale edebiyat topluluğunun kurucuları arasında yer alan edebiyatçı ve edebiyat tarihçisi.

⁷ Tavzih: Tam anlaşılammış bir konuya açıklık getirmek. Cevdet Kudret [Solok], “Bir Tavzih”, *Servetifünûn*, 26 Temmuz 1928, S. 1667-193, s. 163.

⁸ Muvaffakiyet: Başarı.

⁹ “Halit Fahri Bey *Servetifünûn*'un geçen nüshasında Yanardağ'ı [H.F., Yanardağ – Yusuf Ziya Bey'in Şiirleri-, *Servetifünûn*, 12 Temmuz 1928, S. 1666-192, s. 147.] tenkit ederken Muammer Lütfi Bey'in bir nüsha evvel çıkan makalesinden bahis ile Yedi Meşalecilere epey dokunmuş. Muammer Lütfi Bey'in o makalesi hakkımızda garip bir suizan husûle getirmiştir. İşte bu vesile ile mezkûr gencin evvelce Yedi Meşale gençleri arasından çıkarıldığını arz mecburiyetini hissediyoruz. Muammer Lütfi Bey'in gerek o gerek müteakip makalelerinden Yedi Meşaleciler katiiyen mesul değildir. Keyfiyeti arz ile meseleyi tavzih ederim.” [Cevdet

Buna bizi mecbur eden yine sizdiniz. Bu sebeple altındaki imzanın şahsına hücumunuzu bir adilik telakki¹⁰ ediyoruz.

Saniyen Halit Fahri Bey'e¹¹ yaranmak için “Yedi düvele ilan-ı harp” olduğunu tasdik ettiğiniz *Yedi Meşale* mukaddimesi¹² filhakika¹³ tarafınızdan görülmeden tab¹⁴ edilmişti. Fakat basılmış şeklini, zannediyoruz ki o zaman çok beğenmiştiniz, hem siz de bu mukaddime yazılmadan evvel kitabın başına konuşmak üzere arkadaşlar tarafından kabul olunmayan bir müsvedde kaleme almıştınız. İca-bında klişesini neşrederek sizi ıskat edebileceğimiz¹⁵ bu yazınızda aynen şu satırların bulunduğunu hatırlarsınız:

“Zannedilmesin ki biz de Edebiyatıcedide teşekkülüne¹⁶ girenler gibiyiz. Hayır... Biz yamalı bohça edebiyatının tedfin¹⁷ merasimini takdis¹⁸ edenlerdeniz. Yine zannedilmesin ki Feciati'nin¹⁹ aksak adımları gibi yürüyoruz. Hayır, biz o doğmayan edebiyatı tanımayanlardanız.”

Bu satırlar aynen mukaddimededen²⁰ alınmıştır. Şimdi kendinizi korumak için cenah-ı himayelerine²¹ iltica ettiğiniz²² eski ediplere karşı birkaç ay evvel bu küstahane -sizin kelimenizi kullanıyoruz-

---

Kudret [Solok], “Bir Tavzih”, *Servetifünûn*, 26 Temmuz 1928, S. 1667-193, s. 163.] Muammer Lütfi kendisinin *Yedi Meşale* gençlerinden çıkarılmayacağına yazdığı cevabî makale: Muammer Lütfi [Bahşi], “*Yedi Meşale'nin Kısa Bir Tarihçesi*”, *Servetifünûn*, 2 Ağustos 1928, S. 1668-194, s. 180-181.

¹⁰ Telakki: anlayış, kabul etme.

¹¹ Halit Fahri Ozansoy (1891-1971): Şair, gazeteci, oyun yazarı ve öğretmen.

¹² Mukaddime: Önsöz.

¹³ Filhakika: Doğrusu, gerçekten.

¹⁴ Tab': Yayınlanma.

¹⁵ İskat etmek: Düşürmek, atmak.

¹⁶ *Servetifünûn* edebiyatı veya topluluğun kendini anarken kullandığı adıyla Edebiyatıcedide, II. Abdülhamit döneminde, *Servetifünûn* adlı derginin çevresinde toplanan sanatçıların Batı etkisinde geliştirdikleri bir edebiyat hareketidir.

¹⁷ Tedfin: Defin, gömme.

¹⁸ Takdis: Kutsama.

¹⁹ Feciati: Edebiyatıcedide'ye tepki olarak doğan bir edebi topluluktur. Feciati Batı'daki benzerlerinde olduğu gibi belli ilkeler çevresinde birleşen bir edebiyat topluluğu biçiminde ortaya çıkmıştır.

²⁰ Mukaddime: Önsöz.

²¹ Cenah-ı himaye: Sığınılan yer.

²² İltica etmek: Sığınmak.

HATIRALAR

Portre

Karyolanın sabun ıtrı¹ veren beyaz örtüleri içinde, kalaylı kaplarda şıkırdayan sular gibi bir vücut yatıyor... Ve abajur sanki bir portakal.

Kırmızı bir portakal ki görünmez bir el ile içinde sıkılmada...

Göğsünden vurulmuş kanaryaların rengini andıran kabukları, ziya haline gelmiş usaresini,² donuk bir şeffaflıkla damla damla sızdırıyor.

Ve o, karyolanın sabun ıtrı³ veren beyaz örtüleri içinde, kalaylı kaplarda şıkırdayan bir su...

Eğer onun güzelliğini yudum yudum içmek, perde perde seyretmek istiyorsanız hiç ses çıkarmadan geliniz...

Zira, uyandığı zaman tabiatının nasıl olacağını bilmiyorum.

Bazen, çakıl taşlı yataklarında sakın akan bir deredir. Bazen, bir köpüklü şelale...

Bazen, bir kuş tüyü hafifliğiyle esen rüzgâr içindedir. Bazı şimşekler ve bazı fırtınalarda...

Kaç gün ve ne kadar zaman, sık defne yaprakları arasında damla damla süzülen olgun bir ay ziyasıyla, sükûn⁴ içinde gözükene sathına, esrarlı ürpermeler nakşolan hüviyetine nüfuz etmek istedim. Bazen, gümüş birer saç iğnesini andıran cilalı parmaklarına yine bir gümüşlü zincir bağlarken, vücudunda bir mayıs gülünün serin rayihasını⁵ duydum ve bazı keskin ıtrılı⁶ bir karanfil...

O, bazen, kalbe huzur ve sükûn veren taze bir sabah rüzgârıdır. Bazı şimşek ve bazı fırtınadır.

Onun güzelliğini yudum yudum içmek, onun sesini, porselen bir vazoda içinde çalınan bir keman gibi dinlemek, onun vücudunu, mermer bir oluktan şırıltıyla boşanan köpüklü bir su haliyle yakından ve ta yakından görmek ve duyamamak...

---

¹ Itır: Koku.

² Usare: Özsü.

³ Itır: Koku

⁴ Sükûn: Sakinlik, durgunluk.

⁵ Rayiha: Güzel, hoş koku.

⁶ Itır: Koku.

Ah!.. Duyamamak.

Bazen, kokladığı bir gülü fırlattığı zaman olur. Uzun, siyah kir-piklerin, siyah, keskin, mücella bir kılıç gibi süzerken:

-Al! Diye emreder.

Bazen, fırlattığı bir gülü yerden (Al...) diye emreder. Ve bazen, ince sakını⁷ dişleriyle ısırđıđı bir goncayı dudaklarıyla verir.

Parlak ve cilalı derisi altında, hayatın bir kalp gibi attığı hücreler, nerede, ne zaman olursa olsun bir vals havasıyla taşar ve endamı iskarpinler ucunda yükselirken, bir şeyin bağrınızda sıcak bir temas, sıcak bir hazla eridiğini duyarsınız...

Bu kesik ve itinalarla taranmış saçların güler yüzünü, bir bahar tazeliğiyle o kadar içinizde bulur, o kadar kalbinizde hissedersiniz ki damarlarınızdaki kan, görünmez bir süngerle katre katre emilir ve katre katre içilir...

Onu nerede gördüm. Nasıl, niçin gördüm. Onda nasıl bir büyü, nasıl bir sihir, nasıl bir kudret var ki, sathına vakit vakit esrarlı ışıklar nakşolan ruhunu anlamak istediğim zamanlar yine esrar içinde kapandı. Ve her defasında bir parça daha hiçbir şey anlayamayarak zebun⁸ ve muzmahil⁹ döndüm.

Ve sathında¹⁰ vakit vakit esrarlı ışıklar ürperen ruhuna nüfuz ettiğim bazı zamanlar içinde bir yara gördüm.

İçinde bir yara gördüm ki, sıcak kanları, vurulmuş bir ilahın kanı gibi sükûn ve tevekkül¹¹ ile damla damla sızıyordu. Fakat sustum.

Ve bu sükût,¹² içinde vurulmuş kahramanın yarasına karşı duyduğum ilk ve son hürmetti.

Fakat bazen, kalbe verdiği sükûtu yine kendi kasırgalaştırır. O zaman... Çok sevdiğim kesik ve itinalı taranmış saçları uzun olsaydı eğer, onları boynuna dolar ve onu kendi saçlarıyla boğardım.

Bazen çakıl taşlı yataklarında sükûn içinde bir deredir. Bazen, bir köpüklü şelale...

Bazen, esen rüzgârdır. Bazı şimşek ve bazı fırtınadır.

⁷ Sak: Bitkinin sapı.

⁸ Zebun: Güçsüz, zayıf.

⁹ Muzmahil: Çökmüş, çöküntüye uğramış

¹⁰ Satıh: Yüzey.

¹¹ Tevekkül: Her şeyi Tanrı'ya bırakma, kadere boyun eğme.

¹² Sükût: Sessizlik

İSTANBUL YAZILARI

Beyazıt'ta Çınar Altı

Bu bir ağaç... Altında su bardaklarını gıcır gıcır yıkandığı, bir su çingırağının uzak ve tehi akislerle yuvarlana yuvarlana döndüğü, sükûtun¹ dinlendiği ve güvercinlerin büyük deniz ufuklarında kalmış son ışıkları da kumlu bir sahile heyamolayla sürükleyen balıkçı sandalları gibi "Hu..." çektikleri bir ağaç altı...

Eğer, aynalar içinde sabahın nasıl açıldığını görmediniz ve eğer içinizde bir sevginin nekahetini² duymadınızsa, bu ağaç altının ruhunuza vereceği lezzeti anlamayacaksınız.

Yemyeşil yaprakları yazın kuvvetli güneşine lüks bir salon abajuru gibi açılırken, altına oturduğum vakit anladım ki içimden bir mangal alınmıştır. Ruhum, uzun bir kışı müteakip³ odasının demir parmaklıklı pencerelerinden bir bahar havası girerken, üstündeki mangal alınmış beyaz tüylü bir Van kedisi gibi sırtını çıkardı, kuyruğunu dikti, silkindi ve yumuşak ağzını açarak uzun uzun esnedikten sonra ön ayaklarıyla birdenbire ileri atıldı. Ruhum ki ateşleri kor olmuş bir mangal altında yatan bir Van kedisidir; acaba karşıdaki taş duvarların ince karartılarında mütecessis⁴ duran bir kertenkele mi gördü dersiniz?

Güneş, yaprak aralıklarından henüz sulanmış asfalt zemin üzerine parça parça düşüyor. Karşı binanın; harap şehnişinlerinde, kırık panjurlarında, metruk⁵ ve izbe odalarının kuytu köşelerinde yaldızlanan örümcek ağları var. Ve taş kütüphanenin saçaklarından bir adak uğruna atılan yemlere güvercinler yaprak yaprak dökülüyor.

Ben, yazın geldiğini, ilk defa bu ağacın altında otururken anlıyorum. Sanki, yapraklar arasına sokulmuş bir gizli el, yalnız ensacım⁶ üstünde değil, fakat beynimin içinde serin bir suya daldırılmış bezlerle hafif bir masaj yapıyor gibi.

¹ Sükût: Sessizlik.

² Nekahet: Bir hastalığı geçirdikten sonra sağlıklı duruma geçme dönemi.

³ Müteakip: Ardi sıra gelen, arkadan gelen, -den sonra.

⁴ Mütecessis: Meraklı.

⁵ Metruk: Terk edilmiş.

⁶ Ensac: Dokular, tabakalar.

Ve üstümdeki bu yaprak yeşili abajurun yırtıklarından sızan ve yine yapraklar üstünde biriken ziya⁷ ve hararet öyle hissediyorum ki az sonra asfalt zemin üzerine ince ince damlayacak ve yine asfalt zemin üzerinde yaygın bir su hâlinde akacaktır.

O zaman güvercinler çınarın serabı altına koşsunlar. Tahayyül⁸ etsinler ki bu mermer sebilin suyu artık kurumuştur. Ve içlerinden, suyu kuruyan mermer bir sebil için:

“Hu...” desinler, “Hu...”

Biliyorum; onlar incecik gagalarını ıslatacak, hararetlerini teskin⁹ edecek bir yudum suyu, asfalt bir zemin üzerine düşmüş ziya ve hararetin mermer bir sebili andıran pırıldılarında buldukları vakit, kanatları birdenbire çırpınacak.

İşte; meçhul bir tehlikeyi vehmederek kanatlarını taş kütüphanenin saçaklarına doğru açtıkları zaman, güneşle meşbu¹⁰ duvarda, gölgeleri, kuvvetli bir rüzgârla giriftleşen¹¹ yapraklar gibi birbirine karışıyor ve ben, bir rüzgârın hakikaten çıktığını vehmediyorum. Fakat başımı dallara çevirdiğim an, anlıyorum ki rüzgâr sadece gözlerimde ve rüzgâr güvercin kanatlarının güneşle meşbu bir duvara vurmuş akislerinden başka hiçbir yerde değildir.

İçimi, yelkenlerini açmış bir gemi hâliyle serbest ve serazat¹² bırakıyorum. O gidiyor ve gidecek... Rüzgârı bol denizlerde, yelkenlerin parça parça, didik didik ve yamalı olmasına rağmen yelkenli bir gemi gitmeye mecburdur.

Gidiyor ve gidecek...

İçim, bu ağaç altında, rüzgârla dolmuş yelkenli bir gemi gibi gidiyor ve tahayyül ediyorum ki gelen bir yazı, ilk defa bu ağaç altında hisseden damarlarım, bir kısrak kadar dinçtir.

Arkamda, şadırvan musluklarının kalaylı güğümleri içine boşalan ince seslerini işitiyorum. Mabedin mermer duvarları arkasında, namaz vakti olmamakla beraber, kulaklarıma kesik iniltiler, uzun

⁷ Ziya: Işık.

⁸ Tahayyül: Hayal etme, zihinde canlandırma.

⁹ Teskin: Sakinleştirme.

¹⁰ Meşbu: Dolu durumda olan, dolu.

¹¹ Girift: Birbirinin içine girerek çözülemeyecek biçimde karışmış olan, iç içe geçmiş, çapraşık.

¹² Serazat: Başıboş, özgür.

MÜLAKATLAR

Edebiyatımız Hakkında Ahmet Hâşim Bey Ne Diyor?

Bir Nisan günü, saat bir buçuk sularında... Belvü Apartmanı'na¹ gitmek için kim bilir nasıl bir hisle, Moda Caddesi'ni değil Mühürdar taraflarını, bu uzun ve çapraşık yolu takip ediyorum.

Panjurlarını henüz açmayan, ağaçları yapraksız ve kapıları sım-sıkı kapalı köşkler, uzak ve gürültülü bir Garp şehrinin haricinde açılmış mukavvadan bir el işi sergisi gibi.

Güneş olmakla beraber ince bir su buharıyla örtülü gökyüzü, bu mukavva dekor üstüne adeta eflatun bir abajur hâliyle kapanıyor ve belki de uzaklarda, uzak deniz hattı nihayetindeki şu küçük yelkenli bu eflatun abajurun iç sathına nakşedilmiş hakiki bir Çin minyatürüdür.

Fakat ben, zamanı ne kadar da yanlış intihap² etmişim... Şüphe yok ki ona gitmek için, zaman bir gün yarısı almayacaktı; herhâlde bu kızıllı şey, mesela bir akşam, üstümdeki bu muhayyerül-ukul³ abajur rengini saniyeden saniyeye değiştire değiştire yavaş ve ketum⁴ kasılıyor; belki aynı yollar fakat hiçbir vakit böyle asude⁵ ve donuk değil...

Ona gitmek için, zamanı o derece yanlış intihap etmişim ki...

İşte ne tuhaf... Odası içindeyim; penceresinden dışarıya, bahçesine bakıyor; herhâlde gözleri çok dalgın, muhayyilesi yüklü, soruyor:

“Neden konuşacağız?”

Kolumun üstünden dizlerime doğru hafif bir şeyin düştüğünü hissediyorum; bir tüy kadar hafif ve yumuşak, başımı kaldırıyorum; iki duvarın birleştiği noktada aynalı küçük bir köşe rafı, mavi çiniden bir çiçeklik, aşağı doğru sarkan papatyalar, herhâlde yeni konmuş olacak, dizlerim üstüne düşen bu şeyi elimde tuttuğum kitabın içine yavaşça saklıyorum ve “Şüphesiz,” diyorum, “edebiyattan...”

¹ Belvü Apartman: Kadıköy, Bahariye'de bulunan apartman.

² İntihap: Seçim, seçme.

³ Muhayyerül ukul: Akılları şaşırtan, akılları durduran.

⁴ Ketum: Sırlı, gizemli.

⁵ Asude: Üzüntü ve sıkıntılardan uzak, dingin.

Birdenbire hiç ümit etmediğim ani bir hamleyle başımı çeviriyor: “Edebiyat mı? O nasıl şey? Azası tam ve müstakil bir varlık hâlinde edebiyat isimli bir şey tanıyorum.”

“Zatıalınıza bunu herhâlde ben öğretecek değilim.”

Fakat hâlâ ve şiddetle ısrar ediyor, elleri cebinde ve sol kaşı muhayyilesinin⁶ çizdiği kavislerle hemayar⁷ olarak adeta iğnelenmiş bir yabancı kaş gibi yukarıda:

“Şimdiye kadar,” diyor, “hiçbir tarihi tabiin kaydettiğinden haberdar olmadığımı bu nâşenide⁸ hayvanın nasıl bir şey olduğunu sizden öğrenmekle minnettarınız olacağım!”

Bu küçük çarpışma manidar bir sükûtle⁹ inkılap etmek üzereyken:

“Edebiyat,” diye başlıyor, “başlı başına mevcut bir şey olmasa gerek...”

Artık kelimelerinin yumuşak seyyalyeti¹⁰ içine gömülüyorum; onu dinleyeceğim:

“Herhangi bir asrın hars muhassalası, o devre ait bütün bilgileri halis cevherlerinden tereküp etmiş bir hülasadır. Bilirsiniz, eski şair zamanının en büyük bir alimiydi: doktordu, filozoftu, münecimdi, filologdu, teologdu, sihirbazdı, tarihşinası,¹¹ askerdi, gemiciydi, politikacıydı, devlet adamıydı, iktisatçıydı, ressamdı, mühendisti; ilâh...

Bütün umumi bilgiler bir dimağda¹² birleşip sentezle husule getirdiği dakikada, o adam asrın en büyük edibi oluyordu. Bildiğimiz eski şaheserler böyle zengin zekalardan doğmuştur. ‘Edip’ diye ayrı bir şey yoktur. Yalnız mevzuyu anlatış ve anlatıştaki gaye farkıyla, edip alimden farklıdır. Hiçlik edebiyatın yegâne sermayesi olsaydı, edebiyatların milletler hayatında ehemmiyeti bu kadar büyük olmazdı. İşte onun içindir ki edebiyat sahasında bunca acı hüsrانlar ve tevzi edilecek bu kadar az zafer çeklekleri var.

⁶ Muhayyile: Hayal.

⁷ Hemayar: Denk, eşit.

⁸ Nâşenide: Duyulmamış, daha önce benzeri görülmemiş.

⁹ Sükût: Sessizlik.

¹⁰ Seyyal: Akışkan.

¹¹ Tarihşinas: Tarihçi, tarihe ilgili.

¹² Dimağ: beyin, bilinç.

KENAN HULUSİ İÇİN

Ölen ve Kalan

Kenan Hulusi öldü. Onu yakından tanımamış olanlar için bu, herhangi bir hadiseden ibarettir.

Şahsi sevgi bağlarını bir tarafa bırakırsak bile Kenan'ın ölümü yine ağır bir değer taşır; bütün cemiyetimizi alakalandırması gerekir. Zira Kenan lalettayin¹ bir fert değil, bizi içinden duyan ve muhtelif cephelerden göstermeye çalışan, hem de şekil güzelliğine inandığı için güzel bir şekil çerçevesinde göstermeye çalışan hakiki bir sanatkârdı.

Ben, arkadaşımın arkadaşlığını bir yana atıp onun bıraktığı, ondan kalan eser üzerinde durmayı tercih ediyorum.

Kenan Hulusi imzası, *Yedi Meşale*'den ve *Bir Yudum Su*'dan² itibaren imza olmuştur. Nâmık Kemal, Halit Ziya, Rauf, Cenap ve nihayet Yakup Kadri halkalarından teşkil edebileceğiniz “üslupçular” zincirine en son düğüm olarak onu ilave edebildik. *Bir Yudum Su* hakkındaki hüküm bu idi.

Kenan'ın o yazısıyla son hikâyesini karşılaştırın. İki arasında bir uçurum ayrılığı göreceksiniz. O yazısında hâkim olan şekil endişesi, son hikâyesinde zerre kadar azalmadığı hâlde bu fark nereden geliyor?

Çünkü Kenan Hulusi, yerinde sayacak yerde arayan, daima yeni bir oluşa doğru atılan hakiki sanatkârlardandı. Bundan dolayı çok değişti, çok çalıştı ve asıl eserini vereceği çağa öldü gitti.

Artık kendisinden yeni bir eser bekleyemeyeceğimize göre andan kalanları eşelemek, neşredilmiş ve henüz edilmemiş eserlerini bir araya toplamak, tarih karşısında ve Kenan'ın mutlak surette temsil ettiği, derecesi henüz müphem kıymeti karşısında yegâne mesuliyetimizi teşkil eder.

Kenan Hulusi hikâyeci idi. Hemen bütün hikâyelerini defalarca okudum. Zamanla değişen, güzelleşen, pürüzsüzleşen ve durulan li-

¹ Lalettayin: Sıradan.

² Kenan Hulusi [Koray], *Bir Yudum Su*, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul, 1929.

sanına, üslubuna mukabil³ onda sabit kalan bir kadro anlayışı vardı. Bir gün Sabahattin Ali ve Sait Faik'in birer yeni intişar⁴ kitabı üzerinde konuşurken: "Bence hikâye, klasikleşmiş olan kadrosunun, vaka kadrosunun haricine çıkmamalı. Hikâyenin bir vakası, bir başı ve bir sonu olmalıdır," demişti. Bütün eserleri, bu kanaatin mükemmel tezahürlerini⁵ teşkil eder. Bununla beraber, Kenan'ın yazılarında, ilk eserden son eserine kadar sabit kalan, en realist tasvirlerine bile sinen bir parıltı, bir şiirleştirme, bir alevleştirme ve güzelleştirme temayülü⁶ sezilir. Adeta Mallarme'nin⁷ berrak vuzuhsuzluğunu⁸ hatırlatan o hikâyeler, esiri bir âlemde cereyan eder gibidir. En Türk, en müşahhas yazılarında bile bu şiiri bulmak mümkündür. Hayatı, fikir propagandalarıyla değil, hikâye kadrosu içindeki şiirle ifade eden sanatkar...

Ve hikâyelerinde bu yüzden dehşet hissi hafifler, lirizm şiddetlenir, renkler ve şekiller birer empresyon hâlinde görünür. Kenan Hulusi, kendisini hakikaten okumuş olanlar için çok dikkate değer bir adamdı.

İki ay kadar evvel görüştüğümüz zaman Vakıt'ta çıkmış olan "Değer Buhranı" başlıklı makalemden şiddetli bir dille bahsetmiş ve cevabını mektupla göndereceğini söylemişti. Sonraki görüşmemizde vazgeçtiğini haber verdi. Ben de ona, makalede kendisinden sonraki neslin kısırlığını nasıl hazırladığımızdan bir veya iki ismin umumî yoksuzluğu bozamayacağından bahsetmek istediğimi söyledim ve sonra iki defa daha görüştük ve bir daha görüşmedik, görüşemeyeceğiz de...

[Zahir Güvemli, "Ölen ve Kalan", *Vakit*, 3 Haziran 1943, S. 9085, s. 4.]

³ Mukabil: bir şeyin karşılığı olarak yapılan, bir şeyin karşısında bulunan.

⁴ İntişar: Yayınlanma.

⁵ Tezahür: Ortaya çıkma, belirme.

⁶ Temayül: Yönelim, meyil.

⁷ Stéphane Mallarmé (1842-1898): Fransız şair.

⁸ Vuzuhsuzluk: Sanatkarane kaygılardan dolayı sözlü ve yazılı anlatımda anlamca muğlaklık.